

Natur og Miljø den 8. marts 2019 v/dof

Hvidbog - Høring af forslag til revision af 'Natur og Friluftsliv i Svendborg Kommune – plan og handlinger 2014-2025' i Det Grønne Råd.

Miljø- og Naturudvalget har på møde den 15. maj 2018 besluttet omfang og proces for revision af 'Natur og Friluftsliv i Svendborg Kommune – plan og handlinger 2014-2025', herunder at indsatser på kommunens egne arealer beskrives i en særskilt plan (Plan for Grønne Områder).

Administrationen har på baggrund heraf udarbejdet et forslag til revision af 'Natur og Friluftsliv'. Forslaget har været drøftet på møde i Det Grønne Råd den 19. november 2019 og efterfølgende sendt i høring i Det Grønne Råd.

Der er indkommet høringssvar fra:

- Bo Egelund, NOAH
- Torbjørn Tarp, Naturturisme I/S og Geopark Det sydfynske Øhav
- Torben Jensen, Danmarks Jægerforbund
- Centrovic (Anne Sloth)
- Niels Andersen, Dansk Ornitologisk Forening
- René Lund Chetronoch, Danmarks Naturfredningsforening

Generelt

Som følge af høringssvarene og drøftelser med formanden er der foretaget mange ændringer i forhold til forslaget til revision af 'Natur og Friluftsliv' og planen er omskrevet til en strategi. Friluftsdelen er udbygget, kommunens egne grønne områder er indarbejdet og bæredygtighed i forhold til naturen har fået øget opmærksomhed.

Opbygningen er videreført. Strategien rummer indledende baggrundsafsnit om naturen og friluftslivet i Svendborg Kommune samt syv indsatsområder med målsætninger og handlinger.

Høringsvar. Resumé, administrationens bemærkninger og forslag til reaktion

Afsender	Resumé	Administrationens bemærkninger	Forslag til reaktion
<p>Tilkendegivelser fra Det Grønne Råd på møde den 19. november 2019</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mere fokus på adgang – især til kysten. • Præcisering af, at de afvandingsmæssige interesser på naboarealer sikres i forbindelse med vandløbsprojekter. • En beskrivelse af, hvordan vi vil sikre handicapadgang. • Tydeliggørelse af opsplitningen mellem indsatser på kommunale arealer og private arealer – svært at navigere mellem de to planer (Natur og Friluftsliv / CETS's Plan for Grønne Områder). • Beskrivelse af jægerens interesser. • Beskrivelse af geologien. • Mere vægt på bynatur – en handleplan for sig eller mere konkrete handlinger i det eksisterende afsnit. 	<p>Er beskrevet under indsatsområdet 'Friluftsliv'.</p> <p>Er ikke beskrevet i forslaget. Det er en selvfølge, at vi sikre, at områder uden for projektarealer ikke påvirkes negativt.</p> <p>Indsatserne er endnu ikke konkretiseret.</p> <p>Opsplitning i de to planer er en udfordring for læserne.</p> <p>Jægerens interesser er ikke nævnt.</p> <p>Geologien er skrevet ind forskellige steder i planen.</p> <p>En stor del af indsatserne for 'bynatur' foregår på kommunale arealer. De indgik ikke i forslaget til revisionen.</p>	<p>Ingen ændring.</p> <p>Præcisering medtages på side 26 under afsnit om 'vandløb og søer'.</p> <p>Ingen ændring.</p> <p>Kommunens egne grønne områder, undtaget skovene skrives ind i strategien.</p> <p>Beskrives på tilsvarende vis som spejderne. Der medtages ingen handlinger. Se under høringsvar fra Torben Jensen.</p> <p>Ingen ændring.</p> <p>Indsatser på de kommunale arealer medtages og derved får bynaturen mere vægt.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Fokus på kvalitet i naturplejen. • Mere vægt på inddragelse af brugerne f.eks. lokale brugerråd. • Forslag til konkrete formuleringer og valg af billeder. 	<p>Hensynet er beskrevet i redegørelsen for indsatsområdet 'Naturpleje'.</p> <p>Brugerne indgår i en afvejet rollefordeling med lodsejerne.</p>	<p>Ordet 'fokus' medtages.</p> <p>Brugerne/lokal borgergrupper skrives yderligere ind i relevant omfang.</p> <p>Medtages i relevant omfang.</p>
Bo Egelund, NOAH	<p>Det er NOAHs holdning, at vores liv på jorden ikke må medføre overforbrug af ressourcer, og at der derfor ikke er brug for vækst.</p> <p>NOAH ønsker at understrege, at naturen er vores fælles gode og vil derfor i videst muligt omfang inddrage brugerne til – i dialog med forvaltning og ejere – at opnå de bedste muligheder for adgang til naturen i forståelse for ejernes legitime ret til landbrug, skovdrift, jagt mm.</p> <p>I dette lys er foreslået en række justeringer i teksten:</p>		
	Vækst foreslås skrevet ud af planen.	I Planstrategi '19 ønsker Byrådet at opnå en langsigtet bæredygtig udvikling, hvor der bl.a. indgår øget bosætning, turisme og sund erhvervsudvikling.	Vækstpotentialet beskrives fortsat, mens ordet 'vækst' tages ud af teksten.
	NOAH ønsker brugerne/lokale borgere skrevet ind i planen i forbindelse med sikring og udbygning af adgang til	Brugerne/lokale borgere indgår som aktører:	På side 4 skrives frivilliges bidrag til naturregistreringer og naturpleje ind i teksten.

	<p>naturen, og som aktive bidragydere i registrering og bevarelse af naturen.</p>	<p>Under baggrundsafsnittet 'Værdier i naturen'/Tilgængelighed er afgørende' er beskrevet, hvordan vi ser, at lokale kræfter kan bidrage til at skabe gode adgangsforhold.</p> <p>Under indsatsområdet 'Biodiversitet og sammenhængende naturområder'/målsætning er medtaget: 'at borgerne tager aktivt del i naturforbedringer'.</p> <p>Under Friluftsliv/handlinger som er sat i gang er medtaget: 'Vi arbejder på at etablere gode samlede stiforløb - 'rundture' og opholdsarealer i tilknytning til vores større byer og landsbyer (mere end 500 indbyggere) i samarbejde med lokale kræfter og interesserede lodsejere. Der tages udgangspunkt i områdernes eksisterende stier.'</p> <p>Det vil ikke være relevant at inddrage brugerne i aftaler om rådighedsindskrænkninger på private arealer - det er et mellemværende mellem kommunen som myndighed og den pågældende lodsejer.</p>	
	<p>NOAH foreslå, at planen medtager:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tilkendegivelse om, at vi vil registrere og sikre de eksisterende stier i skovene og i det åbne land, så de mangeårige, naturlige færdselveje bevares. 	<p>En generel registrering af eksisterende stier i det åbne land er en myndighedsopgave (tilsyn) og er derfor ikke medtaget her.</p>	<p>Ingen ændringer ud over, at der under overskriften 'tilgængelighed er afgørende' (baggrundsafsnit 'Værdier i naturen') tilføjes ordet 'sikre' i sætningen: 'Vi arbejder på at <u>sikre</u> og forbedre adgangsforholdene..... '</p>

	<ul style="list-style-type: none"> Målsætning om, at vi vil sikre adgangen til naturen – strandene, skovene og det åbne land – ved at medinddrage borgerne i lokalområderne. 	<p>Sikring og forbedring af adgangsforholdene er medtaget flere steder f.eks. under indsatsområde Friluftsliv/Målsætninger: 'Vi vil understøtte og fremme det aktive og sunde liv ved at sikre og udbygge adgang til naturen og til kysten samt ved at etablere opholdsmuligheder og støttepunkter med forskellige faciliteter.</p> <p>Og under Friluftsliv/Handlinger, som er sat i gang er medtaget: 'Vi arbejder på at etablere gode samlede stiforløb - "rundture" og opholdsarealer i tilknytning til vores større byer og landsbyer (mere end 500 indbyggere) i samarbejde med lokale kræfter og interesserede lodsejere. Der tages udgangspunkt i områdernes eksisterende stier.'</p>	
	NOAH foreslår, at der i listen over prioriterede handlinger for 2019-2022 medtages: 'Foretage en regelmæssig gennemgang af § 3 områder i Svendborg Kommune'.	Gennemgang af § 3-områderne indgår under indsatsområde 'Naturpleje' som handling, som er sat i gang.	Ingen ændring.
	NOAH foreslår, at planen også omhandler stier til den daglige transport.	Transportstier ligger uden for planens afgrænsning.	Ingen ændring.
	To af forslagene er relateret til driften af de kommunale arealer: NOAH savner noget om brug af sprøjtemidler og kunstgødning. NOAH ønsker etableret brugerråd for de kommunale skove.	Kommunens egne grønne arealer indgik ikke i forslaget til revisionen. MNU og TEU har besluttet, at der udarbejdes en skovstrategi for de kommunale skove samt langsigtede forvaltningsplaner for de enkelte skove. De kommunale skove indgår derfor ikke i 'Natur og Friluftsliv'. I forbindelse med Skovstrategien arbejdes der med oprettelse af et	Under indsatsområdet 'Bynatur' medtages flg. Handling, som er sat i gang: 'Vi driver de kommunale arealer uden brug af gødning og pesticider samt bekæmper invasive arter.' Lokale brugerråd medtages ikke.

		lokalt brugerråd for de kommunale skove.	
	Endeligt er der forslag af redaktionel karakter.		Medtages i relevant omfang.
Torbjørn Tarp, Naturturisme/Geopark Det Sydfynske Øhav	Naturturisme finder at naturdelen er rigtig flot, men savner lidt i friluftsdelen.	Kommunens afdeling for 'Kultur og Fritid' er enig i denne betragtning.	Friluftsdelen udbygges i samarbejde med afdelingen for 'Kultur og Fritid'.
Torben Jensen, Danmarks Jægerforbund	Torben Jensen har i forlængelse af mødet i DGR fremsendt en beskrivelse af jægerens interesser og aktiviteter i naturen: Jægerne repræsenterer den næststørste grønne organisation i Danmark med tilsammen ca. 1000 medlemmer i 11 jagtforeninger Svendborg Kommune. Jagtforeningerne tilbyder en bred palette af muligheder for den naturinteresserede borger: Juniorjægerklubber, seniorjægere, uddannelse af jagttegnaspiranter, forberedelse til lovpligtig skydeprøve, hundetræning, revirpleje, biotopplaner, regulering af skadevoldende dyr.	Jagtinteresserne har ikke indgået i 'Natur og Friluftsliv', da planen ikke omhandler fritidsaktiviteter, der kræver baneanlæg – som f.eks. boldbaner og dermed heller ikke skydebaner. Jagt er endvidere reguleret i lovgivningen (jagtloven) som administreres af staten (Naturstyrelsen).	Jægerens interesser nævnes og beskrives på tilsvarende vis som spejderne under baggrundsafsnittet 'Friluftsliv'.
Anne Sloth på vegne af Hans Jakob Clausen, Centrovic	Centrovic finder planen for spændende og med interessante forslag til handlinger. Centrovic påpeger dog, at der er enkelte steder, hvor den ønskede handling ikke kan gennemføres uden i samspil med lodsejerne, og ønsker at det fremgår af handlingerne. Under 'Blå natur' kan det for nogle lodsejere virke bekymrende, at Svendborg Kommune restaurerer vandløb ud over vandplanindsatserne. Det ønskes præciseret, at restaurering af vandløb, som ligger ud over vandplanindsatserne, også sker i	Der er – for overskuelighedens skyld - ikke medtaget forudsætninger om interesserede lodsejere/frivillige aftaler i formuleringerne af hver enkelte handling. Disse forudsætning er i stedet beskrevet i Byrådets forord: 'Naturen og det gode liv' (side 3). Vi skriver, at vi vil 'skabe større sammenhængende naturområder og gøre dem offentligt tilgængelige gennem frivillige aftaler med lodsejerne' og at 'Byrådet lægger stor vægt på, at udviklingen af natur og friluftsliv sker i tæt samarbejde	På side 2 medtages et nyt afsnit om 'Realisering af strategiens handlinger' hvor det præciseres, at realisering af strategiens handlinger i alle tilfælde vil ske i tæt dialog og samarbejde med interesserede lodsejere og gennem frivillige aftaler samt mod økonomisk kompensation. Under indsatsområde 'Blå Natur', afsnit om 'Vandløb og søer' (side 26) medtages en præcisering omkring de

	samarbejde med lodsejerne og med normal erstatning til disse.	med lodsejere og dem, som kommer i naturen.'	afvandingsmæssige forhold: 'Hvor afvandingsmæssige forhold påvirkes sikres uændrede forhold for tilgrænsende arealer.'
Niels Andersen, Dansk Ornitologisk Forening	Niels Andersen kvitterer indledningsvist Svendborg Kommune for den store indsats og de visionære tanker, der gives udtryk for i handleplanen og anerkender, at der i den opdaterede plan er medtaget nye afsnit om biodiversitet og sammenhængende natur samt skove. Niels Andersen peger på, at naturen er under pres og vurderer, at der skal probate midler til, hvis udviklingen skal vendes.		
	Niels Andersen efterlyser mere fokus på fugle og mener ikke, at listen over fugle er udtømmende og repræsentativ. Niels Andersen finder, at terner og vadefugle bør have større opmærksomhed.	På side 9 er medtaget en liste over opmærksomhedskrævende arter. Der er tale om udvalgte arter - og ja listen er ikke udtømmende. Nogle af de arter, som Niels Andersen efterlyser, er udpegningsarter i vores Natura 2000-områder, og der 'tages hånd om' dem i Natura 2000-indsatsen, som ikke beskrives her. Det åbne lands fugle er trængte og derfor har kommunen understøttet Niels Andersen i hans samarbejde med lodsejere om etablering af ynglesteder for viber i dyrkede marker. Ved en forglemmelse er denne handling ikke medtaget i forslaget til revideret plan.	Listen af fugle suppleres med splitterne, sorthovedet måge og vibe. Under Biodiversitet/Handlinger, som er sat i gang medtages: 'Vi understøtter frivillige og lodsejeres indsats med at etablere ynglesteder for viber i dyrkede marker.'
	Niels Andersen nævner, at driften af engarealer og tilgang af nye vådområder er afgørende for at stoppe tilbagegangen	Vådområder er vigtige naturområder. Mange er afvandet og indvundet som omdriftsarealer.	Vigtigheden af de rette vandstandsforhold medtages også i redegørelsesteksten

	<p>for vadefuglene. Niels Andersen anbefaler, at kommunen profilerer sig på at genoprette vådområder/lavbundsarealer til gavn for både naturen, klimaet og miljøet.</p>	<p>Naturlig hydrologi i ådalene indgår i indsatsområde 'Blå Natur'.</p> <p>Hovedindsatsen for genopretning af vådområder (til kvælstoffjernelse) ligger i vandplanindsatserne.</p> <p>Lars Brøndum fra Naturhistorisk Museum i Aarhus nævnte i sit oplæg på udvalgs mødet (MNU) den 15/1 2019, at natur, miljø og klima ikke er det samme og ikke kan tilgodeses på en gang. De særlige arter (primadonna-arter), som giver høj biodiversitet, kræver særlige forhold og derfor en målrettet indsats.</p> <p>Ådalene og kysterne udgør rygraden i kommunens plan for større sammenhængende naturområder (Grønt Danmarkskort).</p>	<p>for indsatsområdet 'Biodiversitet og sammenhængende naturområder', og der medtages en ny handling – vi vil: 'sikre de rigtige vandstandsforhold i rigkær og kildeområder.'</p>
	<p>Niels Andersen nævner, at planen indeholder mange beskrivelser af det aktive friluftsliv, som er uforeneligt med fuglelivet. Niels Andersen fremhæver, at det er vigtigt, at kanalisere disse aktiviteter væk fra sårbare fugleområder især i Det Sydfynske Øhav og ønsker fuglebeskyttelsen fremhævet også set i lyset af at Øhavet er EU-fuglebeskyttelsesområde. Kitesurfing nævnes som den mest forstyrrende aktivitet for vandfuglene. Og på land må det også sikres, at friluftslivet ikke forringer naturgrundlaget.</p>	<p>Bæredygtighed og en god balance mellem benyttelse og beskyttelse er tilsigtet i planen. Arters sårbarhed overfor forstyrrelser er beskrevet i indsatsområdet Biodiversitet og sammenhængende naturområder og under indsatsområdet 'Friluftsliv'.</p>	<p>Under indsatsområdet Friluftsliv medtages: 'Byrådet ønsker at udvikle friluftslivets muligheder på et bæredygtigt grundlag i forhold til naturen',</p>
	<p>Niels Andersen refererer til, at naturen i Svendborg Kommune har det skidt (mindre naturareal, biodiversiteten og naturkvaliteten er lav) og anbefaler en</p>	<p>Ikke direkte relateret i planen.</p>	

	skærpet politisk opmærksomhed for at højne naturindholdet.		
	Niels Andersen fremhæver afslutningsvis, at naturen har brug for mere plads og bedre sammenhæng og anbefaler den ekstraordinære indsats (midler), der er påkrævet for at løfte naturen i Svendborg Kommune.	Ikke direkte relateret i planen.	
René Lund Chetronoch, Danmarks Naturfredningsforening – Svendborg.	René Lund Chetronoch roser indledningsvist Svendborg Kommune for at vægter vådområderne og finder det positivt, at der er medtaget afsnit om biodiversitet og skov.		
	Herefter efterlyses konkrete handlinger, der øger biodiversiteten – ikke kun kortlægge og producere informationsmateriale (s. 18). Kommunen bør prioritere at øge biodiversiteten.	Der er medtaget konkrete handlinger for at pleje eksisterende natur, etablere ny natur og skabe bedre sammenhæng – tiltag som vil øge biodiversiteten.	Ingen ændringer.
	I afsnittet om bynatur efterlyser René Lund Chetronoch konkretisering af indsatser, når vi skriver 'undersøge mulighederne'.	Vi skriver f.eks. 'undersøge mulighederne for at genåbne dele af vandløbet i Dronningemaen. Hermed menes, at vi ser et potentiale i det nævnte projekt, og at vi vil undersøge mulighederne og først herefter kan vi beskrive konkrete indsatser.	Ingen ændringer.
	Herefter efterlyser René Lund Chetronoch indsatser i byens parker og vejsider og kritiserer generelt, at indsatsen for naturen på kommunale og private arealer er splittet om i to forskellige planer. Naturen skelner ikke, og det risikerer at forplumre indsatsen. DN ønsker oprettet brugerråd for de kommunale skove.	Opsplitning i de to planer er en udfordring for læserne. MNU og TEU har besluttet, at der udarbejdes en skovstrategi for de kommunale skove samt langsigtede forvaltningsplaner for de enkelte skove. De kommunale skove indgår derfor ikke i 'Natur og Friluftsliv'. I forbindelse med Skovstrategien arbejdes der med oprettelse af et lokalt brugerråd for de kommunale skove.	Kommunens egne grønne områder, undtaget skovene skrives ind i strategien.

	René Lund Chetronoch efterlyser indsatser for at nedbringe udvaskning af næringsstoffer til vandmiljøet. Dette set i lyset af, at udledning af næringsstoffer er en af de største trusler mod biodiversiteten.	Det er korrekt, at næringsstoffer er en trussel mod vores værdifulde natur. Nedbringelse af udledning af næringsstoffer til naturen varetages i de statslige vandområdeplaner og indgår derfor ikke i denne plan. Indirekte udgør etablering af ny natur i tilknytning til de mest værdifulde naturområder en bufferzone mod intensivt dyrkede jorde.	Ingen ændringer.
	René Lund Chetronoch efterlyser beskrivelse af metoder til at udbygge viden om naturområderne.	Metoderne vælges som led i igangsættelse af registreringerne/undersøgelserne.	Ingen ændringer.
	René Lund Chetronoch kan afslutningsvis tilslutte sig NOAH's bemærkninger omkring brugen af begrebet 'vækst' og anbefaler, at udvikling bør baseres på et princip om bæredygtighed i miljømæssig og social forstand.	Bæredygtighed og en god balance mellem benyttelse og beskyttelse er tilsigtet i planen. Under indsatsområde Friluftsliv er det en målsætning at: 'Udvikling af friluftslivet skal ske på et bæredygtigt grundlag i forhold til naturværdierne og den lokale befolkning.'	Vækstpotentiallet beskrives fortsat, mens ordet 'vækst' tages ud af teksten.
	René Lund Chetronoch ønsker også at brugerne får mere indflydelse i samspil med lodsejerne. Borgerne bør inddrages aktivt i f.eks. registrering af natur og bevarelse af natur. DN tilslutter sig Bo Egelunds forslag til tilføjelser i planen: <ul style="list-style-type: none"> • Vi vil sikre adgangen til naturen – strandene, skovene og det åbne land – ved at medinddrage borgerne i lokalområderne. • Det planlægges at etablere et brugerråd for de kommunale skove. 	Se bemærkninger under NOAH.	

	<ul style="list-style-type: none"> • Kortlægge og bevare eksisterende adgang til det åbne land og skovene. • Foretage en regelmæssig gennemgang af § 3 områder i Svendborg Kommune. 		
	<p>DN anbefaler, at planen og indsatser evalueres én gang årligt, og der udarbejdes en statusplan for de prioriterede handlinger med mulighed for at ændre prioriteringen.</p>	<p>Da planen blev vedtaget første gang i 2013 indgik, at den skulle revideres hvert 4. år og det var intentionen, at den prioriterede liste over handlinger skulle opdateres hvert år. Den prioriterede liste har været opdateret én gang i perioden 2014-2018.</p> <p>I forbindelse med den årlige frigivelse af midler til anlæg på naturområdet får MNU og TEU en status for gennemførte handlinger året forud.</p>	<p>Proceduren fortsættes.</p>